

UDC (УДК) 342.338.23(447)  
JEL Classification: K 10; K 23

**Гурковський Мар'ян Петрович,**

кандидат юридичних наук, доцент,  
проректор

Львівського державного університету внутрішніх справ  
(Львів, Україна)

e-mail: pr\_kzmz@lvduvs.edu.ua

ORCID ID: 0000-0003-4275-8576

## **АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ**

**Анотація.** Досліджено адміністративно-правові засоби запобігання корупції у системі Національної поліції. Розглянуто категорію «правові засоби» у контексті сучасної наукової думки. Під час проведення аналізу обґрунтовано необхідність розвитку інституту адміністративно-правових засобів запобігання корупції як найбільш застосованих правових засобів у системі запобігання корупції з огляду на міжнародні нормативно-правові документи у сфері, що досліджується. Розкрито значення правових заборон і правових стимулів у системі адміністративно-правових засобів. Визначено значення антикорупційних стандартів щодо адміністративно-правових засобів запобігання корупції в органах Національної поліції та необхідність їх розроблення залежно від специфіки діяльності підрозділу. Сформульовано концептуальні завдання вдосконалення адміністративно-правових засобів запобігання корупції в органах Національної поліції.

**Ключові поняття:** адміністративне право, адміністративно-правові засоби, запобігання корупції, антикорупційні стандарти, Національна поліція.

**Hurkovskiy Marian,**

PhD (Law), Associate Professor,  
Vice-rector,

Lviv State University of Internal Affairs  
(Lviv, Ukraine)

e-mail: pr\_kzmz@lvduvs.edu.ua

ORCID ID: 0000-0003-4275-8576

## **ADMINISTRATIVE MEASURES FOR PREVENTION OF CORRUPTION IN THE BODIES OF THE NATIONAL POLICE**

**Abstract.** The administrative measures for preventing corruption in the system of the National Police are investigated. The category “legal measures” in the context of modern scientific thought is considered in the theoretical aspect. The normative and legal framework for preventing corruption in the National Police is analyzed. During the analysis, the need to develop the institution of administrative measures for preventing corruption as the most widely used legal means in the system of preventing corruption in terms of international instruments in this field is substantiated. The significance of legal prohibitions and legal incentives in the system of administrative measures is revealed. Administrative measures for preventing corruption in the National Police bodies form a legal regime that is special in relation to the general administrative and legal regime of the public service and can be characterized as an ordinary, permanent, mostly prohibitive administrative and legal regime for preventing corruption in the National Police. The specificity of the administrative and legal regime for the prevention of corruption is defined by the formation of general provisions addressed to all public officials and special rules addressed exclusively to the police. The effectiveness of the administrative and legal regime is determined by a number of factors due to anti-corruption standards. The importance of anti-corruption standards for administrative measures of preventing corruption in the bodies, services and units of the National Police and the need of their development depending on the specifics of the unit are

determined. Conceptual tasks of improving administrative measures for preventing corruption in the National Police are formulated.

**Key concepts:** administrative law, administrative measures, prevention of corruption, anti-corruption standards, National Police.

DOI 10.32518/2617-4162-2020-4-87-93

## Вступ

Корупція в органах Національної поліції становить проблему, на вирішення якої спрямоване широке коло органів, структурних підрозділів, посадових осіб Національної поліції. Цілі, завдання та основні напрями їхньої діяльності визначені у Законі України «Про запобігання корупції». У Законі мета визначається як викоринення причин і умов, що породжують корупцію в суспільстві. Для досягнення цієї мети затребувані всі можливі засоби, що охоплюють не тільки адміністративно-правові, а й кримінально-правові, кримінально-процесуальні та цивільно-правові.

Важливе значення для розроблення проблеми мали праці вчених, а саме: В. Авер'янова, О. Андрійко, Г. Бевзенка, А. Берлача, Ю. Битяка, І. Бородіна, І. Гриценка, Р. Калюжного, М. Козюбри, Т. Коломоєць, В. Колпакова, О. Кузьменко, В. Курила, Р. Мельника, О. Остапенка, В. Середи, А. Селіванова, Ю. Шемчущенка та ін. Водночас адміністративно-правові засоби запобігання корупції потребують постійного вдосконалення, формування нових принципів і підходів до запобігання корупційним виявам.

*Метою статті* є дослідження адміністративно-правових засобів запобігання корупції в органах Національної поліції.

## 1. Поняття адміністративно-правових засобів запобігання корупції

Правова держава потребує ефективних правових механізмів, здатних охороняти її від зловживань і криміналізації публічної влади, легітимність якої багато в чому ґрунтується на довірі суспільства. Законодавець, створюючи такі правові механізми, має право висувати підвищені вимоги до репутації осіб, які займають державні посади, для того, щоб у громадян не з'явилися сумніви стосовно моральних якостей, законності та безкорисливості дій таких осіб як носіїв публічної влади.

На думку О. Лупала і Т. Яценко, у сфері державної антикорупційної політики України маємо певні зрушення, що демонструють позитивну тенденцію [1, с. 43].

Кримінально-правові та кримінально-процесуальні засоби застосовуються з метою притягнення винних посадових осіб до кримінальної відповідальності. Найбільш поширеними та вживаними є адміністративно-правові

засоби запобігання корупції. Їх застосування має бути пріоритетним, оскільки забезпечує вплив на регульовані відносини на ранньому етапі, має попереджувальний вплив, утримує поліцейських від учинення корупційних правопорушень, попереджає заподіяння шкоди.

Категорія «правові засоби» є доволі поширеною в науковій літературі, зокрема її застосовують у роботах українських учених. Г. Шершеневич зазначав, що юридичні засоби забезпечення інтересів припускають саме наявність волі, здатної засвоїти загрозу й утриматися від порушення [2, с. 639].

У навчальній літературі вказується, що юридичні засоби становлять зміст механізму правового регулювання. Однак це визначення не дає уявлення про те, що таке правові засоби. Треба визнати, що це поняття і його зміст у теорії адміністративного права залишаються недостатньо розробленими.

Механізм адміністративно-правового регулювання (за А. Андрєєвим) визначається як сукупність правових засобів, описується як структурне утворення, що охоплює правові норми, акти застосування права та деякі інші елементи [3, с. 126].

Правовідносини не є правовими засобами впливу на об'єкт правового регулювання, оскільки об'єктом є суспільні відносини.

Правовідносини – це ідеальна модель суспільних відносин, що описується правовою нормою. Водночас правова норма містить щось більш суттєве, ніж простий опис ідеальної моделі відносин між суб'єктами права. Норма передбачає юридичний інструментарій приведення суспільних відносин до цієї моделі. Вказаний інструментарій становлять адміністративно-правові засоби. Місце засобів у механізмі правового регулювання доцільно визначити за формулою: мета – засоби – результат.

Згідно із цією формулою, механізм адміністративно-правового регулювання забезпечується комплексом адміністративно-правових засобів. У широкому сенсі правові засоби – це те, що дозволяє досягти обраної законодавством мети правового регулювання. Це всі явища – інструменти та процеси, які мусять забезпечити досягнення обраної в законодавстві мети. Питання правових засобів полягає не тільки в відокремленні певних фрагментів правової дійсності, а й у їхньому застосуванні

відповідно до функціонального призначення як інструментів юридичного впливу. Загалом правові засоби сприяють посиленню позитивних правових регуляторів і усувають перешкоди щодо впорядкування соціальних зв'язків.

Наявність юридичних засобів, що нейтралізують негативні чинники та підсилюють позитивні, свідчить про ефективність правових норм. Відсутність таких засобів призводить до спотворення результатів дії норм права. На нашу думку, найбільш чітко категорія «правові засоби» розкрита Н. Заєць. Правові засоби є багатоаспектним теоретико-правовим явищем, яке можна розглядати в юридичному (як сукупність правового інструментарію та формалізований результат діяльності суб'єктів) та соціальному (закріплюють цінності права, відображають певні інтереси й сприяють досягненню відповідного результату) аспектах. Правові засоби є субстанційними явищами правової дійсності різного рівня, вони мають певну функціональну спрямованість на вирішення соціальних завдань. Вони є різними за своєю природою інституційними утвореннями, за допомогою яких реалізується потенціал права [4, с. 205].

Однак точного і вичерпного переліку правових або адміністративно-правових засобів у літературі немає. До них належать юридичні факти, суб'єктивні права й обов'язки, заохочення, покарання, заборони, правові режими, претензії, скарги, позови, заяви, клопотання, пояснення сторін, висновки експертів, показання свідків, різноманітні документи, іноді навіть інститути, підгалузі й галузі права. З позицій інструментальної теорії право може розглядатися як система правових засобів.

## 2. Структура адміністративно-правових засобів запобігання корупції

Правові засоби запобігання корупції доцільно поділити на правові стимули й антикорупційні обмеження. Зазначені правові засоби потребують забезпечення у виді системи підготовки правотворчих рішень.

Більшість фахівців визнають, що саме заборони як правові засоби забезпечення високої організованості суспільних відносин, охорони прав і законних інтересів найбільш широко використовуються. Юридичними засобами забезпечення та проведення заборон в життя є вираження їх у нормах, що охоплюють гарантії дії, юридичну відповідальність та особливу форму реалізації – дотримання.

Заборони в законодавстві є найбільш поширеними й універсальними засобами впливу на різноманітні відносини, зокрема у сфері запобігання корупції. Закони України «Про запо-

бігання корупції» та «Про Національну поліцію» передбачають значну кількість заборон і обмежень, спрямованих на протидію корупції в системі державної служби загалом та в системі органів Національної поліції [5; 6].

Наприклад, забороняється перебувати на службі в органах Національної поліції за наявності судимості, зокрема знятої або погашеної, в разі відмови від проходження процедури допуску до відомостей, що становлять державну таємницю, наявності близьких родичів, що проходять службу в органах Національної поліції за певних умов, придбання громадянства іноземної держави.

Заборони, встановлені законами України «Про внесення змін до деяких законів України щодо особливостей фінансового контролю окремих категорій посадових осіб» та «Про запобігання корупції», охоплюють заборону відкривати та мати рахунки, зберігати готівкові грошові кошти та цінності в іноземних банках, розташованих за межами України, володіти або користуватися іноземними фінансовими інструментами, отримувати подарунки у зв'язку з службовим становищем, виїжджати у відрядження за рахунок коштів фізичних або юридичних осіб, іноземних держав, займатися підприємницькою діяльністю особисто або через довірених осіб, іншою оплачуваною діяльністю, за винятком творчої, наукової або викладацької, купувати цінні папери, за якими може бути отриманий дохід, отримувати у зв'язку з виконанням службових обов'язків винагороди в будь-яких формах (оплата проїзду та проживання, розваг, відпочинку, грошові винагороди, позики), використовувати службову інформацію не з метою виконання посадових обов'язків [7].

Позитивне зобов'язання є істотним засобом правового регулювання, що виражає переважно активно дієву, динамічну сторону. На поліцейського покладені такі обов'язки, як, наприклад, повідомляти про випадки звернення з метою схиляння до вчинення корупційного правопорушення, подавати відомості про доходи, майно, зобов'язання майнового характеру, про витрати, повідомляти безпосередньому начальнику про виникнення особистої зацікавленості, яка може призвести до виникнення конфлікту інтересів, вживати заходів для запобігання конфлікту інтересів.

У певному сенсі позитивні зобов'язування можуть розглядатися як стимулюючі засоби. Водночас стимулювання в схожих випадках зумовлюється застосуванням примусових заходів у разі невиконання обов'язків.

Відомі правові засоби, стимулюючий вплив яких очевидно. До них можна віднести відбір

кадрів на основі об'єктивної оцінки професійних якостей, встановлення умов просування по службі, винагороди за сумлінне виконання обов'язків, грошове утримання та соціальні гарантії і пільги.

Відомі випадки заохочення поліцейських за припинення корупційних правопорушень, повідомлення про підготовлювані або такі, що здійснюються, корупційні злочини, вжиття заходів до врегулювання конфлікту інтересів.

Ю. Скларова називає інститут атестації одним із стимулюючих засобів [8, с. 193]. Атестація не тільки забезпечує оцінку відповідності поліцейського посаді, а й дозволяє оцінити сильні й слабкі сторони, стан службової дисципліни, стан кадрів підрозділу загалом. Необхідність періодичної атестації дисциплінує поліцейських, стимулює до вживання заходів щодо підвищення кваліфікації, більш якісного виконання посадових обов'язків.

Аналогічний вплив мають інститути наставництва. О. Гейц зазначає, що, як свідчить практика, знизити рівень корупції лише заборонами не вдається [9, с. 112].

Заборони мають вельми обмежений стимулювальний вплив. Необхідно спонукати службовців до дотримання антикорупційних вимог, для чого потрібні відповідні юридичні стимули – матеріальні та нематеріальні. Необхідне матеріальне та моральне заохочення службовців, які активно протидіють корупції.

Така класифікація має значення для аналізу засобів запобігання корупції, оскільки заборони, обмеження та зобов'язування, з одного боку, стимули та заохочення – з іншого, не розкривають вичерпно всю сукупність матеріальних засобів запобігання корупції. Для дії заборон, обмежень і зобов'язування необхідні юридичні гарантії. Адміністративне право забезпечує особу, яка застосовує права, такими гарантіями. Потрібно вказати на адміністративні процедури контролю, службової перевірки та матеріальні норми, що передбачають застосування заходів заохочення за сумлінне виконання обов'язків, стимулювання правомірної поведінки та дисциплінарного примусу до поліцейських, які порушують заборони і обмеження [10].

Одна з класифікацій розрізняє адміністративно-правові засоби за регулюючим впливом, за видами методу правового впливу, за сферою дії, за масштабом, за програмними цілями застосування, за суб'єктами застосування. Виокремлюють засоби, які впливають на причини й умови, на поведінку зобов'язаних осіб, на діяльність поліції; за методом впливу пропонують розрізняти стимулюючі, що зобов'язують і забороняють; за програмними цілями засто-

сування – спрямовані на виявлення, усунення та нейтралізацію причин, на попередження та припинення протиправної поведінки, на забезпечення діяльності уповноважених органів.

До процесуально-правових засобів доцільно віднести нормативні, правозастосовні, реалізації права, інституційні, функціональні. З цих позицій у сфері запобігання корупції в органах Національної поліції задіяний цілий комплекс правових засобів, що охоплює засоби-встановлення і засоби-діяння.

Подання зазначених різновидів правових засобів в іншій площині висвітлює матеріальні та процедурні адміністративно-правові засоби. Найбільш повно в законодавстві представлені адміністративно-правові засоби-встановлення, опосередковані в правових нормах, або матеріальні адміністративно-правові засоби – адміністративні заборони, зобов'язування та стимулюючі заходи.

Розглянуті адміністративно-правові засоби запобігання корупції відрізняє матеріальна сутність. Це правові норми, що встановлюють заборони, обмеження, вимоги до службового поведіння, обов'язки, заходи відповідальності за порушення та заходи стимулювання і заохочення. Ці норми неоднорідні. Частина з них утворює основу спеціального адміністративно-правового режиму запобігання корупції в органах Національної поліції, інші – міру відповідальності та заходи заохочення, що гарантують дію цього режиму.

На існування правових режимів запобігання корупції або боротьби з нею вказувалося в спеціальній літературі. Низка авторів обґрунтовує необхідність гармонізації таких режимів, характеризує правовий порядок, установлений Конвенцією ООН, проти корупції як правовий режим.

Адміністративно-правові режими завжди мають правоохоронний зміст, навіть якщо вони прямо не віднесені до правоохоронних. Специфіка режимної організації спрямована на охорону встановленого порядку. Необхідно зазначити, що деякі автори включають у режим запобігання корупції не тільки заборони, обмеження та обов'язки, а й стимулюючі заходи.

Введений у поліції США спеціальний правовий режим запобігання корупції передбачає медичну страховку, безкоштовну вищу освіту, пільгове кредитування, високе пенсійне забезпечення. Це зробило службу в поліції привабливою та зумовило конкуренцію на етапі відбору кандидатів на службу. Одночасно були засновані спеціальні відділи внутрішніх розслідувань, які доволі ефективно припиняють спроби зловживання службовим становищем і виявляють факти корупції.

Закон України «Про Національну поліцію», інші законодавчі акти, що встановлюють соціальні гарантії поліцейським, можна розглядати як стимулюючі, однак встановлені стимули не пов'язані безпосередньо з антикорупційними вимогами. Вони мають ширше значення та застосування, забезпечуючи законність, службову та виконавську дисципліну в органах Національної поліції, підвищуючи престижність професії, створюючи умови для відбору кандидатів, підвищення якості кадрів Національної поліції. Опосередковано ці стимули впливають на корупцію, стимулюючи правомірну поведінку.

Законодавство не встановлює стимулів для тих поліцейських, які виявляють громадянську позицію, принципівість і вимогливість до товаришів по службі, припиняють корупційні вияви. Це дає підстави охарактеризувати адміністративно-правовий режим запобігання корупції в органах Національної поліції як переважно заборонний. У законодавстві та в науковій літературі вживають термін «антикорупційні стандарти», під яким розуміють сукупність установлених правил, виражених у виді заборон, обмежень, вимог, дотримання яких передбачає формування антикорупційної поведінки державних службовців.

Антикорупційний стандарт не включає гарантії дотримання, що видається правильним. Як видно з наведених суджень, розрізняють матеріальні засоби й адміністративні процедури, регулятивні, охоронні, процедурно-процесуальні засоби.

Адміністративно-правові засоби запобігання корупції охоплюють права й обов'язки, які є основним вихідним елементом системи права. Нічого важливішого в структурі права немає. Система прав і обов'язків – серцевина, центр правової сфери, тут є ключ до вирішення основних юридичних проблем завдяки застосуванню різних методів і способів правового регулювання [11, с. 28].

Засоби-діяння або антикорупційні процедури та відповідні процедурні форми заслуговують на особливу увагу, оскільки забезпечують реалізацію матеріальних засобів. В органах Національної поліції найбільш поширеними процедурними формами є рапорти поліцейських і накази уповноважених керівників. У деяких випадках застосовуються акти, клопотання, доручення. Рапорт як форма антикорупційної процедури застосовується для повідомлення безпосереднього керівника про звернення до працівників системи МВС із метою схилення до вчинення корупційних правопорушень, про виникнення особистої зацікавленості. Накази видаються керівниками в межах компетенції. У

сфері запобігання корупції затребувані накази про призначення службових перевірок, накладення дисциплінарних стягнень, про усунення від виконання посадових обов'язків тощо. Актами оформляються, зокрема, результати службових перевірок.

Засоби запобігання корупції впливають на суспільні відносини, що виникають у зв'язку з проходженням служби в органах Національної поліції та в зв'язку з виконанням поліцейськими посадових обов'язків. Ці відносини врегульовані правовими нормами. Можна стверджувати, що за наявності відповідних юридичних фактів виникають правові відносини.

Правові засоби запобігання корупції впливають на правовідносини, здійснюють правове регулювання другого рівня. Засоби захисту слід розуміти як сукупність інструментів і юридично значущих дій (бездіяльності), що застосовуються уповноваженою особою та органами, що здійснюють захист, при виявленні факту порушення права в ході захисту, з метою відновлення порушеного права, усунення перешкод у реалізації, відшкодування або компенсації шкоди, завданої порушенням цього права.

Правові засоби можна розглядати як поєднання юридично значущих дій, що здійснюються суб'єктами з дозволим ступенем розсуду для досягнення мети, що не суперечать законодавству й інтересам суспільства.

Правові засоби можна представити як систему адміністративно-правових норм і адміністративних процедур. Правові засоби – це узагальнювальні юридичні способи забезпечення інтересів суб'єктів права, досягнення обраної мети, що демонструє їх соціальну цінність; є основними елементами дії права, передбаченими механізмом правового регулювання, їх застосування тягне юридичні наслідки, у зв'язку з чим вони забезпечуються державою.

Викладене дозволяє сформулювати визначення поняття адміністративно-правових засобів запобігання корупції в органах Національної поліції. Адміністративно-правові засоби запобігання корупції в органах Національної поліції представляють систему правових заходів, яка охоплює антикорупційні стандарти (сукупність матеріальних норм адміністративного права, що встановлюють заборони, обмеження, вимоги до службового поведіння, позитивні зобов'язування), заходи відповідальності за порушення вимог антикорупційних стандартів, стимули та заохочення, адміністративні процедури, що забезпечують реалізацію матеріальних засобів, дисциплінарне адміністративно-юрисдикційне провадження. Адміністративно-правові засоби запобігання корупції посідають у механізмі адміністра-

тивно-правового регулювання особливе місце, впливаючи на суспільні відносини, врегульовані правовими нормами, що виникають у зв'язку з проходженням державної служби особливого характеру в органах Національної поліції, в зв'язку з виконанням поліцейськими посадових і службових обов'язків. Антикорупційні стандарти представляють правове забезпечення адміністративно-правового режиму запобігання корупції.

Основним недоліком антикорупційних стандартів є їх узагальнений характер. Кожен структурний підрозділ має свій комплекс специфічних завдань, а отже, і форми їх вирішення. З огляду на складну структурну організацію поліції, доволі складно піддати комплексному аналізу всю сукупність форм, котрі застосовуються в її діяльності [12, с. 275]. При затвердженні антикорупційних стандартів певною мірою були враховані особливості служби в органах Національної поліції, але не були враховані особливості служби в різних підрозділах і службах Національної поліції. Необхідно варіювати зміст адміністративних стандартів залежно від специфіки діяльності поліцейських різних категорій, служб і підрозділів.

### Висновки

Адміністративно-правові засоби запобігання корупції в органах Національної поліції – це система правових заходів, яка охоплює антикорупційні стандарти, заходи відповідальності за порушення вимог антикорупційних стандартів, стимули та заохочення, адміні-

стративні процедури, що забезпечують реалізацію матеріальних засобів, дисциплінарне адміністративно-юрисдикційне провадження.

Адміністративно-правові засоби запобігання корупції в органах Національної поліції утворюють правовий режим, який є спеціальним до більш загального адміністративно-правового режиму державної служби та може бути охарактеризований як ординарний, постійно діючий, переважно заборонний адміністративно-правовий режим запобігання корупції в органах Національної поліції. Специфіку адміністративно-правового режиму запобігання корупції підкреслює формування загальних положень, адресованих усім державним службовцям, та спеціальних норм, адресованих виключно поліцейським. Розвиток адміністративно-правових засобів запобігання корупції в органах Національної поліції викликаний тим, що корупція має місце у різних сферах діяльності поліцейських. Корупція проявляється у порушенні норм фінансового, інформаційного, адміністративного права. Адміністративно-правові засоби можуть поставити бар'єр на шляху виникнення та розвитку корупції. Адже саме механізм адміністративно-правового регулювання безпосередньо стосується багатьох сфер управління в органах поліції. Для підвищення ефективності запобігання корупції доцільно проводити подальше дослідження адміністративно-правових засобів з урахуванням чинників, які впливають на соціально-економічне середовище функціонування поліції.

### Список використаних джерел

1. Лупало О. А., Яценко Т. О. Порядок формування антикорупційної політики в Україні: нотатки до наукової дискусії. *Журнал східноєвропейського права*. 2020. № 72. С. 38–45.
2. Шершеневич Г. Ф. Общая теория права. М.: Издanie братьев Башмаковых, 1912. 805 с.
3. Андреев А. Механізм правового регулювання суспільних відносин: окремі аспекти щодо визначення поняття та особливостей. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 6. С. 125–128.
4. Заяць Н. Сутнісна характеристика правових засобів у механізмі правового регулювання. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 12. С. 202–205.
5. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49. Ст. 2056.
6. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.
7. Про внесення змін до деяких законів України щодо особливостей фінансового контролю окремих категорій посадових осіб: Закон України від 23.03.2017 р. № 1975-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 14. Ст. 159.
8. Склярова Ю. Атестація поліцейських в Україні (історико-правовий аспект). *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 12. С. 190–194.
9. Гейц О. О. Публічно-правовий механізм протидії корупції в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Дніпро, 2019. 305 с.
10. Про Дисциплінарний статут Національної поліції: Закон України від 18.03.2018 р. № 2337-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 29. Ст. 233.
11. Єсімов С. С. Правовий статус громадян у контексті адміністративної діяльності Національної поліції. *Соціально-правові студії*. 2019. Вип. 4 (6). С. 25–30.

12. Ковалів М. В., Єсімов С. С., Лозинський Ю. Р. Правове регулювання правоохоронної діяльності : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 323 с.

## References

1. Lupalo, O. A., & Yatsenko, T. O. (2020). Poriadok formuvannia antykoruptsiinoi polityky v Ukraini: notatky do naukovoï dyskusii [The order of formation of anti-corruption policy in Ukraine: notes to the scientific discussion]. *Zhurnal skhidnoievropeiskoho prava (Journal of Eastern European Law)*, 72, 38–45 [in Ukr.].
2. Shershenevich, G. F. (1912). *Obshhaja teoriya prava* [General theory of law]. Moscow: Izdanie brat'ev Bashmakovykh [in Russ.].
3. Andreiev, A. (2019). Mekhanizm pravovoho rehuliuвання suspilnykh vidnosyn: okremi aspekty shchodo vyznachennia poniattia ta osoblyvosti [The mechanism of legal regulation of social relations: some aspects of defining the concept and features]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo (Entrepreneurship, economy and law)*, 6, 125–128 [in Ukr.].
4. Zaiats, N. (2016). Sutnisna kharakterystyka pravovykh zasobiv u mekhanizmi pravovoho rehuliuвання [The essential characteristics of legal means in the mechanism of legal regulation]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo (Entrepreneurship, economy and law)*, 12, 202–205 [in Ukr.].
5. Pro zapobihannia koruptsii: Zakon Ukrainy vid 14.10.2014 r. № 1700-VII [On prevention of corruption: Law of Ukraine No. 1700-VII of October 14, 2014]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine)*. 2014. No. 49. Art. 2056 [in Ukr.].
6. Pro Natsionalnu politsiu: Zakon Ukrainy vid 02.07.2015 r. № 580-VIII [On the National Police: Law of Ukraine No. 580-VIII of July 02, 2015]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine)*. 2015. No. 40–41. Art. 379 [in Ukr.].
7. Pro vnesennia zmin do deiaknykh zakoniv Ukrainy shchodo osoblyvosti finansovoho kontroliu okremykh katehoriï posadovykh osib: Zakon Ukrainy vid 23.03.2017 r. № 1975-VIII [On amendments to some laws of Ukraine regarding the peculiarities of financial control of certain categories of officials: Law of Ukraine No. 1975-VIII of March 23, 2017]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine)*. 2017. No. 14. Art. 159 [in Ukr.].
8. Skliarova, Yu. (2018). Atestatsiia politseiskykh v Ukraini (istoryko-pravovyï aspekt) [Certification of police officers in Ukraine (historical and legal aspect)]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo (Entrepreneurship, economy and law)*, 12, 190–194 [in Ukr.].
9. Heits, O. O. (2019). Publichno-pravovyï mekhanizm protydii koruptsii v Ukrainy [Public and legal mechanism for prevention of corruption in Ukraine]. Dnipro [in Ukr.].
10. Pro Dystsyplinarnyi statut Natsionalnoi politsii: Zakon Ukrainy vid 18.03.2018 r. № 2337-VIII [On the Disciplinary Statute of the National Police: Law of Ukraine No. 2337-VIII of March 18, 2018]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine)*. 2018. No. 29. Art. 233 [in Ukr.].
11. Yesimov, S. S. (2019). Pravovyï status hromadian u konteksti administratyvnoi diïalnosti Natsionalnoi politsii [Legal status of citizens in the context of administrative activities of the National Police]. *Sotsialno-pravovi studii (Social and legal studios)*, 4 (6), 25–30 [in Ukr.].
12. Kovaliv, M. V., Yesimov, S. S., & Lozynskyi, Yu. R. (2018). Pravove rehuliuвання pravookhoronnoi diïalnosti [Legal regulation of law-enforcement activity]. Lviv: Lviv State University of Internal Affairs [in Ukr.].

Стаття: надійшла до редакції 07.10.2020  
прийнята до друку 09.12.2020  
The article: is received 07.10.2020  
is accepted 09.12.2020